

Tài liệu chuẩn bị cho Đại hội đồng thường lệ lần thứ 16 của Thượng Hội đồng Giám mục Về Tính Đồng nghị

*Vì một Giáo hội Đồng nghị:
Hiệp thông, Tham gia và Sứ mệnh*

Vũ Văn An chuyển ngữ

1. Tòa Thánh đã công bố Tài liệu Chuẩn bị Thượng Hội Đồng Giám Mục về Tính Đồng nghị

Theo tạp chí *The Pillar*, các hướng dẫn và tài liệu làm việc của Thượng Hội Đồng Giám Mục về Tính Đồng nghị đã được công bố tại Rôma hôm qua, 7 tháng 9, 2021.

Các viên chức Tòa Thánh cho biết trong một cuộc họp báo cùng ngày rằng các văn kiện này chỉ là một nguồn tài liệu, mỗi Giáo Hội địa phương phải tìm ra các phương thế tốt nhất để sống diễn trình đồng nghị.

Khi các nhà báo yêu cầu cung cấp câu định nghĩa chính xác và cô đọng cho tính đồng nghị, thì Tiến sĩ Myriam Wijlens, giáo sư giáo luật của Đại Học Erfurt, Đức, trả lời rằng sẽ là một “bất công” đối với ý niệm đồng nghị khi định nghĩa nó trước diễn trình đồng nghị. Bà ví tính đồng nghị như bông hoa phải chờ nó nở mới mô tả nó được.

Theo Inés San Martin của tạp chí *Crux*, phiên họp của Thượng Hội Đồng Giám Mục về Tính Đồng nghị mỗi tháng Mười năm 2023 mới bắt đầu, nhưng biến cố này sẽ chính thức được khai mạc vào tháng tới bằng một diễn trình lắng nghe, đối thoại và biện phân cộng đồng trong các Giáo Hội địa phương.

Martin cũng cho hay mặc dù Thượng Hội Đồng có sự tham dự của cả các tu sĩ và giáo dân, nhưng chỉ có các giáo sĩ mới có quyền bỏ phiếu. Tuy nhiên thực hành này đang được sửa đổi dưới triều Giáo Hoàng của Đức Phanxicô khi Nữ tu Nathalie Becquart, hiện là phó tổng thư ký của Văn Phòng Thượng Hội Đồng sẽ là người phụ nữ đầu tiên có quyền bỏ phiếu.

Hạn từ tính đồng nghị được nói nhiều dưới triều Giáo Hoàng Phanxicô, nhưng chưa ai nắm vững định nghĩa của nó. Chính vì thế, theo Martin, phần lớn Tài liệu chuẩn bị nhằm giải thích diễn trình và gốc rễ thần học của nó.

Tài liệu cho hay tính đồng nghị “không chỉ là việc cử hành các phiên họp trong Giáo Hội và các cuộc họp của các Giám Mục, hay chỉ là một vấn đề quản trị nội bộ trong lòng Giáo Hội; nó là “modus vivendi et operandi” [một phương thức sống và hành động] của Giáo Hội, Dân Thiên Chúa, biểu lộ và mang bản thể lại cho hữu thể Giáo Hội như một hiệp thông khi mọi chi thể của Giáo Hội cùng hành trình với nhau, tụ họp trong các phiên họp và dự phần vào sứ mệnh rao truyền Tin Mừng của Giáo Hội”.

Những trục chính của một Giáo Hội đồng nghị là hiệp thông, tham gia, và sứ mệnh, dưới sự hướng dẫn của Chúa Thánh Thần và lắng nghe Kinh Thánh.

Đức Hồng Y Mario Grech, đứng đầu văn phòng Thượng Hội Đồng, cho biết thánh lễ khai mạc Thượng Hội Đồng sẽ được Đức Phanxicô chủ tọa vào ngày 9 tháng 10, 2021; các giáo phận sẽ khai mạc một tuần sau.

Tới ngày 10 tháng 4, 2022, sau diễn trình “cầu nguyện và suy nghĩ”, các Giáo Hội địa phương sẽ hoàn tất một tài liệu dài không quá 10 trang và gửi về Rôma. Tháng 9, 2022, một tài liệu làm việc sẽ được công bố để hướng dẫn các phiên họp lục địa và miền, diễn ra trước tháng 3 năm 2023. Kết quả của các phiên họp này cũng sẽ được gửi về Rôma, giúp hướng dẫn việc soạn thảo một tài liệu làm việc thứ hai cho phiên họp thực sự của Thượng Hội Đồng Giám Mục vào tháng Mười năm 2023.

Trong số các “mục tiêu” của con đường đồng nghị này là xét xem trách nhiệm và quyền hành trong Giáo Hội phải được quản lý ra sao, “đem ra ánh sáng và cố gắng hoán cải các thiên kiến và thực hành méo mó vốn không bắt rễ từ Tin Mừng”.

Tài liệu cũng quả quyết rằng đại dịch COVID-19 “trong giây lát, đã làm sống dậy cảm thức này: chúng ta là một cộng đồng hoàn cầu, tất cả đang ở trong cùng một con thuyền, trong đó, vấn đề của một người là vấn đề của mọi người” và không ai được cứu một mình, trong khi khiến cho các bất bình đẳng và bất công vốn có “nổ tung”.

Tình trạng trên, một tình trạng “hợp nhất toàn thể gia đình nhân loại” bất chấp nhiều khác biệt bên trong nó, “thách thức khả năng của Giáo hội trong việc đồng hành với các cá nhân và cộng đồng”. Tuy nhiên, tài liệu thừa nhận, “chúng ta không thể che giấu sự kiện này: chính Giáo hội đang đương đầu với việc thiếu đức tin và sự băng hoại ngay trong chính mình,” đặc biệt làm nổi bật nỗi đau khổ các trẻ em và những người dễ bị tổn thương phải chịu do việc lạm dụng tình dục của giáo sĩ và các hành vi sai trái khác được thực hiện bởi một số lượng

“đáng kể” các linh mục và tu sĩ.

Tài liệu cho biết, “Toàn thể Giáo hội được kêu gọi đối phó với sức nặng của một nền văn hóa thấm nhuần chủ nghĩa giáo sĩ trị mà Giáo hội vốn kế thừa từ lịch sử của mình, và với những hình thức thực thi quyền hành trên đó các loại lạm dụng khác nhau (quyền lực, kinh tế, lương tâm, tình dục) được cấy ghép vào”.

Bản văn cũng nhấn mạnh sự cần thiết phải đặc biệt chú ý đến tiếng nói của phụ nữ, cũng như tiếng nói của các cộng đồng Kitô hữu sống ở những quốc gia nơi họ là thiểu số và thường xuyên bị bách hại và “tử đạo thường xuyên”.

Tài liệu cho biết thêm, “Nếu một mặt, não trạng tục hóa có xu hướng trục xuất tôn giáo ra khỏi quảng trường công cộng, thì mặt khác, chủ nghĩa cực đoan tôn giáo, vốn không tôn trọng quyền tự do của người khác, đã tạo ra các hình thức bất khoan dung và bạo lực, các hình thức cũng được phản ánh trong cộng đồng Kitô hữu, và trong các mối liên hệ của nó với xã hội”.

Trong cuộc họp báo, Đức Hồng Y Grech khẳng định nếu không có Chúa Thánh Thần thì thượng hội đồng sẽ trở thành “trò chơi của các bên”, và việc tham gia của “dân thánh Thiên Chúa” sẽ trở thành một “cuộc thăm dò ý kiến”.

Khi ngỏ lời với các nhà báo, Đức Hồng Y Grech yêu cầu họ không "làm thui chột thượng hội đồng" bằng cách sử dụng cơ chế "tin sốt dẻo" và tin giật gân.

“Điều Đức Thánh Cha mong đợi từ Thượng Hội đồng này là đặt toàn thể Giáo hội vào một điều kiện để sống kinh nghiệm đồng nghị chân chính, đảm nhiệm thái độ quan trọng nhất trong một Giáo hội đồng nghị: Cùng nhau bước đi”.

Nữ tu Becquart nói thêm vào, "Chúng ta đang tái học hỏi tính đồng nghị, và một trong các thách thức chính là, với tính đồng nghị, bạn học bằng cách làm".

Nữ tu nói, “Đó là một khái niệm dễ dàng diễn đạt thành lời, nhưng không dễ áp dụng vào thực hành, và đây là lý do tại sao chúng tôi đã viết ‘vademecum’ (cẩm nang); bởi vì chúng tôi nghe nói cần có những hướng dẫn thực tiễn cho các giáo phận để phát động diễn trình này”.

Tài liệu chuẩn bị cho Đại hội đồng thường lệ lần thứ 16 của Thượng Hội đồng Giám mục

*Vì một Giáo hội Đồng nghị:
Hiệp thông, Tham gia và Sứ mệnh*

NỘI DUNG

- I. Lời kêu gọi cùng nhau hành trình
- II. Một Giáo hội Đồng nghị trong hiến chế
  - III. Lắng nghe Kinh thánh
  - Chúa Giêsu, Đám đông, Các Tông đồ
- Động lực kép của hoán cải: Thánh Phêrô và Ông Cornêliô (Công vụ 10)
- IV. Tính Đồng nghị trong hành động: Các nẻo đường để hỏi ý kiến dân Chúa
- Câu hỏi cơ bản

Các khía cạnh khác nhau về tính đồng nghị
Mười chủ đề cốt lõi cần được khám phá
Đóng góp vào cuộc tham khảo

*****

1. Giáo Hội của Thiên Chúa được triệu tập trong Thượng hội đồng. Nẻo đường có tên “Vì một Giáo hội Đồng nghị: Hiệp thông, Tham gia và Sứ mệnh” sẽ long trọng khai mạc vào ngày 9 - 10 tháng 10 năm 2021 tại Rôma và vào ngày 17 tháng 10 sau đó tại mỗi Giáo hội đặc thù. Giai đoạn căn bản sẽ là việc cử hành Đại hội đồng Thường lệ lần thứ XVI của Thượng Hội đồng Giám mục, vào tháng 10 năm 2023, [1] sẽ được tiếp nối bằng giai đoạn thi hành liên quan đến các Giáo hội đặc thù (xem *EC*, điều 19- 21). Với việc triệu tập này, Đức Giáo Hoàng Phanxicô mời gọi toàn thể Giáo hội suy tư về một chủ đề có tính cách quyết định đối với đời sống và sứ mệnh của mình:

“Chính con đường đồng nghị này được Thiên Chúa mong đợi ở Giáo hội của thiên niên kỷ thứ ba” [2]. Cuộc hành trình này, diễn ra sau công cuộc “canh tân” Giáo hội do Công đồng Vatican II đề xuất, vừa là một ơn phúc vừa là một nhiệm vụ: bằng cách đồng hành và cùng nhau suy gẫm về cuộc hành trình đã được thực hiện, Giáo hội sẽ có thể học hỏi qua kinh nghiệm của mình những diễn trình nào có thể giúp Giáo Hội sống hiệp thông, đạt được sự tham gia, mở cửa để Giáo Hội thi hành sứ mệnh sai đi. Thực tế, việc chúng ta “cùng nhau hành trình” là điều thể hiện và biểu lộ một cách hữu hiệu nhất bản chất của Giáo hội như là dân Chúa đang lữ hành và truyền giáo.

2. Một câu hỏi căn bản gợi mở và hướng dẫn chúng ta: Làm thế nào để việc “cùng nhau hành trình”, diễn ra ngày nay trên các bình diện khác nhau (từ bình diện địa phương đến bình diện hoàn vũ), cho phép Giáo hội công bố Tin Mừng phù hợp với sứ mạng đã trao phó cho Giáo

Hội; và Chúa Thánh Thần mời gọi chúng ta thực hiện những bước nào để lớn lên như một Giáo Hội đồng nghị?

Cùng nhau giải đáp câu hỏi trên đòi hỏi phải lắng nghe Chúa Thánh Thần, Đấng như gió “thổi nơi nào nó muốn; bạn có thể nghe âm thanh nó tạo ra, nhưng bạn không biết nó đến từ đâu hay nó đi về đâu” (Ga 3: 8), vẫn mở ngõ cho những điều ngạc nhiên mà Chúa Thánh Thần chắc chắn sẽ chuẩn bị cho chúng ta trên đường đi. Do đó, một sự năng động được kích hoạt giúp chúng ta bắt đầu gặt hái một số thành quả của một cuộc hoán cải đồng nghị, sẽ dần dần chín mùi. Đây là những mục tiêu có tầm quan trọng lớn đối với phẩm chất của đời sống Giáo hội và đối với việc hoàn thành sứ mệnh loan báo Tin Mừng, trong đó tất cả chúng ta đều tham gia nhờ Bí tích Rửa tội và Thêm sức. Ở đây, chúng ta sẽ chỉ ra những mục tiêu chính vốn biến cách (decline) tính đồng nghị thành hình thức, phong cách và cấu trúc của Giáo hội:

* nhắc nhớ việc Chúa Thánh Thần hướng dẫn cuộc hành trình của Giáo Hội trong suốt lịch sử và ngày nay, kêu gọi chúng ta cùng nhau phải làm sao trở thành các chứng nhân của tình yêu thương Thiên Chúa;

* sống diễn trình giáo hội một cách có tham gia và bao gồm, cung cấp cho mọi người – nhất là những người, vì nhiều lý do khác nhau, thấy mình ở bên lề - cơ hội để tự phát biểu và được lắng nghe ngõ hầu góp phần vào việc gây dựng dân Chúa;

* thừa nhận và đánh giá cao sự phong phú và tính đa dạng của các ơn phúc và đặc sủng mà Chúa Thánh Thần tự ý ân ban vì lợi ích của cộng đồng và lợi ích của toàn thể gia đình nhân loại;

* khám phá những cách thức tham gia để thực thi trách nhiệm trong việc công bố Tin Mừng và trong cố gắng xây dựng một thế giới tươi đẹp hơn và đáng sống hơn;

* kiểm tra xem trách nhiệm và quyền hành được thực hiện ra sao trong Giáo hội cũng như các cơ cấu nhờ đó chúng được quản lý, đem ra ánh sáng và cố gắng hoán cải các định kiến và thực hành méo mó không bắt nguồn từ Tin Mừng;

* thừa nhận cộng đồng Kitô giáo như một chủ thể khả tín và là đối tác đáng tin cậy trong các nỗ lực đối thoại xã hội, hàn gắn, hòa giải, hòa nhập và tham gia, tái thiết nền dân chủ, cổ vũ tình huynh đệ và tình bạn xã hội;

* tái tạo mối liên hệ giữa các thành viên của các cộng đồng Kitô giáo cũng như giữa các cộng đồng và các nhóm xã hội khác, thí dụ, các cộng đồng tín hữu của các hệ phái và tôn giáo khác, các tổ chức xã hội dân sự, các phong trào quần chúng, v.v.;

* cổ vũ việc đánh giá cao và bản thân hóa thành quả của các kinh nghiệm Thượng hội đồng gần đây trên bình diện hoàn vũ, khu vực, quốc gia và địa phương.

3. Tài liệu Chuẩn bị này nhằm phục vụ cho cuộc hành trình đồng nghị, đặc biệt như là một công cụ để tạo điều kiện cho giai đoạn đầu tiên của việc lắng nghe và tham khảo ý kiến dân Chúa trong các Giáo hội đặc thù (tháng 10 năm 2021 - tháng 4 năm 2022), với hy vọng sẽ

giúp khởi động ý nghĩ, năng lực và óc sáng tạo của tất cả những ai tham gia vào cuộc hành trình và làm cho việc chia sẻ thành quả của các cố gắng của họ trở thành dễ dàng hơn. Với mục đích này: 1) nó bắt đầu bằng cách phác thảo một số đặc điểm nổi bật của bối cảnh đương thời; 2) nó minh họa một cách tổng hợp các tài liệu tham khảo thần học căn bản để có sự hiểu biết và thực hành đúng đắn về tính đồng nghị; 3) nó cung cấp một số tư tưởng Kinh thánh có thể nuôi dưỡng việc suy niệm và suy tư cầu nguyện dọc đường hành trình; 4) nó minh họa một số viễn ảnh để từ đó đọc lại các kinh nghiệm về tính đồng nghị từng được mang ra sống; 5) nó cho thấy một số cách trình bày rõ ràng công việc đọc lại này trong cầu nguyện và chia sẻ. Kèm theo một cách cụ thể việc tổ chức công việc, một Cẩm nang phương pháp luận, đính kèm Tài liệu Chuẩn bị này và có sẵn trên trang mạng lưu trữ chuyên dụng, đã được đề xuất [3]. Trang mạng cung cấp một số nguồn tài liệu để đào sâu chủ đề tính đồng nghị, như một trợ cụ cho Tài liệu Chuẩn bị này; trong số những tài liệu nguồn này, chúng tôi muốn nhấn mạnh hai điều được đề cập nhiều lần dưới đây: *Diễn văn tại Lễ Kỷ niệm 50 năm thiết lập Thượng Hội đồng Giám mục*, do Đức Giáo Hoàng Phanxicô trình bày vào ngày 17 tháng 10 năm 2015, và văn kiện *Tính Đồng nghị trong Đời sống và Sứ mệnh của Giáo hội*, do Ủy ban Thần học Quốc tế soạn và xuất bản năm 2018.

I. Lời kêu gọi cùng nhau hành trình

4. Cuộc hành trình đồng nghị triển khai trong một bối cảnh lịch sử được đánh dấu bằng những thay đổi mang tính thời đại trong xã hội và bằng một sự chuyển tiếp quan yếu trong đời sống Giáo Hội, một điều không thể làm ngơ: nó nằm trong những nếp gấp phức tạp của bối cảnh này, trong các căng thẳng và mâu thuẫn của nó, các căng thẳng và mâu thuẫn mà chúng ta được mời gọi “xem xét kỹ lưỡng các dấu chỉ của thời đại và giải thích chúng dưới ánh sáng Tin Mừng” (GS, số 4). Một số yếu tố của khung cảnh hoàn cầu có liên hệ chặt chẽ nhất với chủ đề của Thượng Hội đồng được phác họa ở đây; nhưng bức tranh cần được phong phú hóa và hoàn tất ở bình diện địa phương.

5. Thảm kịch hoàn cầu như đại dịch COVID-19 “trong giây lát đã làm sống lại cảm thức này: chúng ta là một cộng đồng hoàn cầu, tất cả đang ở trong cùng một con thuyền, nơi vấn đề của một người là vấn đề của mọi người. Một lần nữa chúng ta nhận ra rằng không ai được cứu một mình; chúng ta chỉ có thể được cứu cùng với nhau” (FT, số 32). Đồng thời, đại dịch cũng làm cho các bất bình đẳng và bất công vốn hiện hữu hiện lên rõ mồn một: nhân loại dường như ngày càng lung lay bởi các quá trình quản chúng hóa và phân mảnh; tình trạng bi đát mà những người di cư phải đối đầu ở tất cả các khu vực trên thế giới cho thấy rào cản phân chia gia đình nhân loại đơn nhất vẫn còn cao và mạnh mẽ ra sao. Thông điệp *Laudato si'* và *Fratelli Tutti* ghi lại độ sâu các đường đứt gãy chạy qua nhân loại, và chúng ta có thể tham khảo những phân tích này để bắt đầu lắng nghe tiếng kêu của người nghèo và của trái đất, đồng thời nhận ra những hạt giống hy vọng và tương lai mà Chúa Thánh Thần tiếp tục gieo vào thời đại chúng ta: “Đấng Tạo Hóa không bỏ rơi chúng ta; Người không bao giờ từ bỏ kế hoạch yêu thương của mình hoặc hối hận vì đã tạo ra chúng ta. Nhân loại vẫn còn khả năng chung sức xây dựng ngôi nhà chung của chúng ta” (LS, số 13).

6. Tình trạng trên, bất chấp các khác biệt lớn, vẫn hợp nhất toàn thể gia đình nhân loại, thách thức khả năng của Giáo hội trong việc đồng hành với các cá nhân và cộng đồng để đọc lại những kinh nghiệm tang tóc và đau khổ đã vạch mặt nhiều điều chắc chắn giả tạo, và nuôi

dưỡng hy vọng và niềm tin vào sự tốt lành của Đấng Tạo Dựng và sự sáng tạo của Người. Tuy nhiên, chúng ta không thể che giấu sự kiện này: chính Giáo hội phải đối đầu với việc thiếu đức tin và sự băng hoại ngay trong chính mình. Đặc biệt, chúng ta không thể quên những đau khổ mà các vị thành niên và những người dễ bị tổn thương phải trải qua “do lạm dụng tình dục, lạm dụng quyền lực và lạm dụng lương tâm của một số đáng kể các giáo sĩ và những người thánh hiến” [4]. Chúng ta liên tục bị thách thức “trong tư cách Dân Thiên Chúa, phải gánh lấy nỗi đau của các anh chị em mình từng bị thương trong xác thịt và tinh thần của họ” [5]. Đã quá lâu tiếng kêu than của các nạn nhân là tiếng kêu than mà Giáo hội không thể nghe đủ. Đây là những vết thương sâu khó chữa lành, mà ơn tha thứ cho nó không bao giờ có thể xin cho đủ và là điều đang tạo nên nhiều trở ngại, đôi khi áp đặt chúng, trên đường tiến lên theo hướng “cùng nhau hành trình”. Toàn thể Giáo hội được kêu gọi xử lý sức nặng của một nền văn hóa thấm nhuần chủ nghĩa giáo sĩ trị mà Giáo hội vốn thừa hưởng từ lịch sử của mình, và thấm nhuần các hình thức thực thi quyền hành mà trên đó các loại lạm dụng khác nhau (quyền lực, kinh tế, lương tâm, tình dục) được cấy ghép vào. Không thể nghĩ đến “một cuộc hoán cải hoạt động của chúng ta trong tư cách là một Giáo hội mà không có sự tham gia tích cực của mọi thành phần dân Chúa” [6] cùng nhau chúng ta hãy cầu xin Chúa ban cho “ơn hoán cải và xúc dầu bên trong cần để bày tỏ trước những tội ác lạm dụng này sự hối hận và quyết tâm của chúng ta can đảm chống lại chúng” [7].

7. Bất chấp các bất trung của chúng ta, Chúa Thánh Thần vẫn tiếp tục hành động trong lịch sử và biểu lộ quyền năng ban sự sống của Người. Chính trong những luồng cây được đào xới bởi những đau khổ đủ loại được gia đình nhân loại và dân Chúa chịu đựng, mà các ngôn ngữ mới của đức tin và những nẻo đường mới đang bùng nổ: không những có khả năng giải thích các biến cố theo quan điểm thần học mà trong những thử thách còn tìm ra các lý do để tái lập con đường sống Kitô giáo và Giáo hội. Quả là lý do để hy vọng lớn lao khi hơn một số ít Giáo hội đã bắt đầu ít nhiều các cuộc họp và diễn trình tham khảo có cấu trúc với dân Chúa. Nơi nào họ nổi bật nhờ phong cách đồng nghị, cảm thức về Giáo hội đều phát triển mạnh mẽ và sự tham gia của mọi người đã đem lại một thúc đẩy mới cho đời sống giáo hội. Mong ước của giới trẻ muốn trở thành những nhân vật chủ đạo trong Giáo hội và yêu cầu đánh giá phụ nữ cao hơn và dành không gian để họ tham gia vào sứ mệnh của Giáo hội, từng được các Thượng Hội đồng năm 2018 và 2019 báo hiệu, cũng đã được xác nhận. Việc thiết lập gần đây thừa tác vụ Giáo lý viên giáo dân và việc mở cửa cho phụ nữ gia nhập các thừa tác vụ Đọc sách và Giúp lễ cũng đi theo hướng này.

8. Chúng ta không thể bỏ qua những điều kiện đa dạng của các cộng đồng Kitô giáo sống ở các khu vực khác nhau trên thế giới. Song song với những quốc gia nơi Giáo hội chiếm phần lớn dân số và là điểm tham chiếu văn hóa cho toàn xã hội, có những quốc gia khác mà người Công Giáo là thiểu số; ở một số quốc gia này, người Công Giáo, cùng với những Kitô hữu khác, phải kinh qua các hình thức bách hại, bao gồm một số hình thức rất bạo lực, và thường xuyên phải chết vì đạo. Mặt khác, nếu não trạng thế tục hóa có xu hướng trục xuất tôn giáo ra khỏi các nơi công cộng, thì mặt khác, chủ nghĩa cực đoan tôn giáo, vốn không tôn trọng quyền tự do của người khác, đang nuôi dưỡng các hình thức bất khoan dung và bạo lực; các hình thức này cũng được phản ánh trong cộng đồng Kitô giáo và trong liên hệ của nó với xã hội. Các Kitô hữu thường áp dụng những thái độ y như thế, thậm chí gây chia rẽ và chống đối, kể cả trong Giáo hội. Cũng cần phải xem xét các âm vang, trong Giáo hội và trong các mối liên hệ của Giáo hội với xã hội, của những rạn nứt gây ra bởi các lý do sắc tộc, chủng

tộc, đẳng cấp, hoặc các hình thức phân tầng xã hội khác hoặc bạo lực văn hóa và cơ cấu, đang diễn ra trong xã hội. Những tình huống này có tác động sâu xa đến ý nghĩa của biểu thức “cùng nhau hành trình” và đến các khả thể cụ thể của việc làm như thế.

9. Trong bối cảnh đó, tính đồng nghị nói lên con đường chính cho Giáo hội, được kêu gọi đổi mới chính mình dưới tác động của Chúa Thánh Thần và bằng cách lắng nghe Lời Chúa. Khả năng hình dung một tương lai khác cho Giáo hội và các định chế của Giáo hội, phù hợp với sứ mệnh mà Giáo hội đã lãnh nhận, tùy thuộc phần lớn vào quyết định khởi xướng các diễn trình lắng nghe, đối thoại và biện phân cộng đồng, trong đó mỗi người và mọi người đều có thể tham gia và đóng góp. Đồng thời, quyết định “cùng nhau hành trình” là một dấu hiệu tiên tri cho gia đình nhân loại, vốn cần một dự án chung có khả năng theo đuổi lợi ích của mọi người. Một Giáo hội có khả năng hiệp thông và huynh đệ, tham gia và phụ đới, trung thành với điều mình công bố, sẽ có thể đứng bên cạnh những người nghèo và những người bé nhỏ nhất và cho họ mượn tiếng nói của chính mình. Để “cùng nhau hành trình”, chúng ta cần để cho mình được Chúa Thánh Thần giáo dục cho có một não trạng đồng nghị thực sự, với lòng can đảm và tự do bước vào một diễn trình hoán cải không thể thiếu cho việc “cải tổ liên tục mà [Giáo Hội] luôn luôn cần đến, bao lâu Giáo Hội vẫn còn là một định chế của con người” (UR, số 6; xem EG, số 26).

II. Một Giáo Hội từ căn bản có tính đồng nghị

10. “Chính con đường đồng nghị này được Thiên Chúa mong đợi ở Giáo hội của thiên niên kỷ thứ ba. Điều Chúa yêu cầu chúng ta theo một nghĩa nào đó đã hiện diện trong chính hạn từ ‘thượng hội đồng’ [synod]” [8], vốn là “một hạn từ cổ xưa và đáng kính trong Truyền thống Giáo hội, mà ý nghĩa của nó dựa trên những chủ đề sâu xa nhất của Mạc Khải” [9]. Chính “Chúa Giêsu, Đấng tự giới thiệu Người là ‘đường, là sự thật và là sự sống’ (Ga 14: 6),” và “Các Kitô hữu, những môn đệ của Người, khởi đầu được gọi là ‘những người theo Đường’ (x. Cv 9: 2; 19:9.23; 22:4; 24:14.22)” [10]. Theo quan điểm này, tính đồng nghị không những chỉ là việc cử hành các cuộc gặp gỡ trong Giáo hội và các hội họp của Giám mục, hay một vấn đề quản trị nội bộ đơn giản trong Giáo hội; nó là “*phương thức sống và hành động* chuyên biệt của Giáo hội, Dân Thiên Chúa, biểu lộ và mang lại bản thể cho hữu thể Giáo hội như là sự hiệp thông khi tất cả các chi thể của Giáo hội cùng nhau hành trình, tụ họp trong các phiên họp và tích cực dự phần vào sứ mệnh truyền bá Tin Mừng của Giáo Hội” [11]. Do đó, đan kết qua lại là các trục chính của một Giáo hội đồng nghị mà tiêu đề của Thượng hội đồng đã đề ra: hiệp thông, tham gia và sứ mệnh. Trong chương này, chúng ta sẽ minh họa ngắn gọn một số tài liệu tham khảo thần học căn bản dựa trên quan điểm này.

11. Trong thiên niên kỷ thứ nhất, “cùng nhau hành trình” - nghĩa là thực hành tính đồng nghị - là cách thức bình thường mà Giáo hội, được hiểu như “Mọi người họp nhất trong sự họp nhất của Chúa Cha, Chúa Con và Chúa Thánh Thần” [12], luôn hành động. Đối với những người gây chia rẽ trong cơ thể Giáo hội, các Giáo phụ tương phản bằng sự hiệp thông của các Giáo hội rải rác trên khắp thế giới, được Thánh Augustinô mô tả là “*concordissima fidei conspiratio*” [13] nghĩa là sự nhất trí hòa điệu nhất trong đức tin của mọi người đã chịu phép rửa. Đó là các gốc rễ của việc phát triển rộng rãi một thực hành đồng nghị ở mọi bình diện của đời sống Giáo hội — địa phương, cấp tỉnh và hoàn vũ — từng đạt đến biểu hiện cao nhất trong Công đồng Chung. Trong chân trời giáo hội này, được gọi hứng bởi nguyên tắc tham

gia của mọi người vào đời sống của Giáo hội, Thánh Gioan Chrysostom đã có thể nói rằng “Giáo hội và Thượng hội đồng đồng nghĩa với nhau” [14]. Ngay cả trong thiên niên kỷ thứ hai, khi Giáo hội nhân mạnh hơn đến chức năng phẩm trật, cách thức tiến hành này vẫn không mất đi: nếu, cùng với việc cử hành các công đồng chung, việc cử hành các thượng hội đồng giáo phận và giáo tỉnh đã được chứng thực rõ ràng, thì lúc cần phải xác định các chân lý tín điều, các vị Giáo hoàng đều muốn tham khảo ý kiến của các Giám mục để biết đức tin của toàn thể Giáo hội, như thế là đã nài tới thể giá của *sensus fidei* [cảm thức đức tin] của toàn thể dân Chúa, vốn “không thể sai lầm” “trong khi tin”(EG, số 119).

12. Công đồng Vatican II đã dựa vào động lực của Truyền thống này. Nó nhấn mạnh rằng “Tuy nhiên, Thiên Chúa không làm cho con người trở nên thánh thiện và cứu vớt họ chỉ như các cá nhân, không có sự ràng buộc hay liên kết giữa họ với nhau. Đúng hơn, điều làm Người vui lòng là quy tụ mọi người lại với nhau như một dân tộc, một dân tộc biết nhìn nhận Người trong sự thật và phụng sự Người trong sự thánh thiện” (LG, số 9). Các thành viên của Dân Thiên Chúa được hợp nhất với nhau bằng Bí tích Rửa tội, và “nếu theo ý muốn của Chúa Kitô, một số được làm thầy dạy, mục tử và phân phát các mầu nhiệm thay cho những người khác, nhưng tất cả đều chia sẻ sự bình đẳng thực sự về phẩm giá và hoạt động chung vì mọi tín hữu để xây dựng Thân thể Chúa Kitô”(LG, số 32). Do đó, tất cả những người đã chịu phép Rửa, những người tham dự vào các chức năng tư tế, tiên tri và vương đế của Chúa Kitô bằng cách “thực thi tính đa dạng và phong phú có trật tự của các đặc sủng, ơn gọi và thừa tác vụ của họ,” [15] đều là những chủ thể tích cực của việc rao giảng Tin Mừng, cả trong tư cách cá nhân lẫn trong tư cách toàn thể dân Chúa.

13. Công Đồng nhấn mạnh nhờ sự xúc dầu của Chúa Thánh Thần nhận được trong Bí tích Rửa tội, toàn bộ các Tín hữu “không thể sai lầm trong các vấn đề niềm tin” ra sao. Họ biểu lộ sở hữu đặc biệt này qua việc biện phân siêu nhiên của toàn thể dân Chúa trong các vấn đề đức tin khi ‘từ các Giám mục xuống tới người tín hữu cuối cùng’, họ biểu lộ sự đồng thuận phổ quát trong các vấn đề đức tin và luân lý”(LG, số 12). Chính Chúa Thánh Thần hướng dẫn tín hữu “đến mọi sự thật” (Ga 16:13). Nhờ tác động của Chúa Thánh Thần, “truyền thống phát xuất từ các Tông đồ này phát triển trong Giáo hội” để dân Chúa có thể lớn lên “trong sự hiểu biết các thực tại và lời lẽ đã được lưu truyền. Điều này xảy ra qua việc các tín hữu chiêm niệm và học hỏi; họ luôn trân trọng những điều này trong lòng (x. Lc 2,19, 51) nhờ sự hiểu biết thấu đáo các thực tại thiêng liêng được họ trải nghiệm, và qua lời rao giảng của những người, nhờ việc kế nhiệm giám mục, đã nhận được hồng ân sự thật chắc chắn”(DV, số 8). Thực thế, Dân tộc này, được các vị Chủ chăn tập hợp lại với nhau, gắn bó với kho tàng thánh thiêng của Lời Chúa được trao phó cho Giáo hội, kiên trì không ngừng trong giáo huấn của các Tông đồ, trong tình hiệp thông huynh đệ, trong việc bẻ bánh và trong lời cầu nguyện, “Để việc nắm giữ, thực hành và tuyên xưng di sản đức tin, nó trở thành một nỗ lực chung của các Giám mục và các Tín hữu” (DV, số 10).

14. Các Mục tử, được Thiên Chúa thiết lập như “những người bảo quản, giải thích và nhân chứng đích thực cho đức tin của toàn thể Giáo Hội” [16], không nên sợ hãi lắng nghe Đoàn chiên được giao phó cho họ. Việc tham khảo ý kiến dân Chúa không bao hàm việc tiếp nhận vào Giáo hội các động lực của nền dân chủ dựa trên nguyên tắc đa số, bởi vì, trên cơ sở tham gia vào mọi diễn trình đồng nghị, có một niềm đam mê chung đối với sứ mệnh chung là loan báo Tin Mừng, chứ không phải đại diện cho các lợi ích xung đột nhau. Nói cách khác, đây là

một diễn trình mang tính giáo hội chỉ có thể diễn ra ở “trung tâm của một cộng đồng có cấu trúc phẩm trật” [17]. Chính trong mối dây hữu hiệu liên kết cảm thức đức tin của dân Chúa với chức năng huấn quyền của các Mục tử mà sự đồng tâm nhất trí của toàn thể Giáo hội trong cùng một đức tin được thể hiện. Mọi diễn trình đồng nghị, trong đó các Giám mục được kêu gọi biện phân những gì Chúa Thánh Thần đang nói với Giáo hội, không phải bởi chính họ mà bằng cách lắng nghe dân Chúa, vốn “cũng dự phần vào chức vụ ngôn sứ của Chúa Kitô” (LG, số 12), đều là một hình thức hiển nhiên của việc “cùng nhau hành trình” làm cho Giáo hội phát triển ấy. Thánh Biển Đức nhấn mạnh “Chúa thường mạc khải đường lối khôn ngoan nhất cần phải tuân theo” [18] cho những người không nắm giữ các vị trí quan trọng trong cộng đồng (trong trường hợp đó là người trẻ nhất); như thế, các Giám mục nên quan tâm đến việc tiếp cận với tất cả mọi người, để, trong lúc triển khai hành trình đồng nghị một cách có trật tự, điều được Thánh Tông đồ Phaolô khuyến cáo các cộng đồng được thể hiện: “Đừng dập tắt Thần khí. Đừng khinh thường những lời tiên tri. Hãy thử nghiệm mọi sự; hãy giữ lại những gì tốt lành” (1 Tx 5: 19-21).

15. Ý nghĩa của cuộc hành trình mà tất cả chúng ta được kêu gọi trên hết là cuộc hành trình khám phá khuôn mặt và hình thức của một Giáo hội đồng nghị, trong đó “mọi người đều có điều gì đó để học hỏi. Các tín hữu giáo dân, hợp đoàn giám mục, Giám mục Rôma: tất cả lắng nghe nhau, và tất cả lắng nghe Chúa Thánh Thần, 'Thần khí chân lý' (Ga 14:17), để biết Người 'nói gì với các Giáo hội '(Kh 2: 7)” [19]. Giám mục Roma, với tư cách là nguyên tắc và nền tảng của sự hợp nhất Giáo hội, yêu cầu tất cả các Giám mục và tất cả các Giáo hội đặc thù, trong đó và từ đó Giáo Hội Công Giáo duy nhất hiển hữu (xem LG, số 23), tự tin và can đảm bước vào con đường đồng nghị. Trong “cuộc cùng nhau hành trình” này, chúng ta cầu xin Chúa Thánh Thần giúp chúng ta khám phá ra việc hiệp thông, vốn kết hợp với nhau trong sự hợp nhất đa dạng các ân sủng, đặc sủng và thừa tác vụ, vì sứ mệnh như thế nào: một Giáo hội đồng nghị là một Giáo hội “ra đi”, một Giáo hội truyền giáo “cửa luôn rộng mở” (EG, số 46). Điều này bao gồm ơn gọi làm sâu sắc thêm các mối liên hệ với các Giáo hội và các cộng đồng Kitô giáo khác, mà chúng ta kết hợp với qua cùng một Phép Rửa. Khi đó, viễn ảnh “cùng nhau hành trình” thậm chí còn rộng lớn hơn và bao trùm tất cả nhân loại, những người mà chúng ta chia sẻ “niềm vui và hy vọng, đau buồn và lo lắng” với (GS, số 1). Một Giáo hội đồng nghị là một dấu chỉ tiên tri, trước hết, cho một cộng đồng các quốc gia không có khả năng đề xuất một dự án chung, qua đó theo đuổi lợi ích cho mọi người: ngày nay, thực hành tính đồng nghị đối với Giáo hội là cách rõ ràng nhất để trở thành “bí tích cứu rỗi phổ quát” (LG, số 48), “một dấu chỉ và công cụ của sự kết hợp mật thiết với Thiên Chúa và sự hợp nhất của toàn thể nhân loại” (LG, số 1).

III. Lắng nghe Kinh thánh

16. Thần khí Thiên Chúa, Đấng soi sáng và làm sống động cuộc “cùng nhau hành trình” này của các Giáo Hội, cũng chính là Thần Khí hoạt động trong sứ mệnh của Chúa Giêsu, đã được hứa ban cho các Tông đồ và các thế hệ môn đệ biết lắng nghe và đem Lời Thiên Chúa vào thực hành. Theo lời Chúa hứa, Thần Khí không tự giới hạn mình trong việc xác nhận tính liên tục của Tin Mừng Chúa Giêsu, nhưng sẽ soi sáng những chiều sâu luôn mới mẻ trong Mạc khải của Người và linh hứng các quyết định cần thiết để duy trì cuộc hành trình của Giáo hội (x. Ga 14: 25–26; 15: 26–27; 16: 12–15). Do đó, điều thích đáng là việc chúng ta hành trình xây dựng một Giáo hội đồng nghị được linh hứng bởi hai “hình ảnh” trong Kinh thánh. Một

hình ảnh xuất hiện trong việc trình bày “khung cảnh cộng đồng” luôn đồng hành với hành trình loan báo Tin Mừng; hình ảnh kia đề cập đến việc trải nghiệm Chúa Thánh Thần, trong đó Thánh Phêrô và cộng đồng sơ khai nhận ra nguy cơ áp đặt các giới hạn phi lý trong việc chia sẻ đức tin. Kinh nghiệm đồng nghị về cuộc hành trình với nhau, theo chân Chúa và vâng phục Chúa Thánh Thần, sẽ có thể nhận được nguồn linh hứng quyết định từ việc suy gẫm hai đặc điểm này của mạc khải.

Chúa Giêsu, Đám đông, Các Tông đồ

17. Trong cấu trúc nền tảng của nó, khung cảnh nguyên thủy xuất hiện như hằng số của cách thức trong đó Chúa Giêsu tỏ mình ra trong suốt Tin Mừng, khi Người loan báo Nước Thiên Chúa sắp đến. Trong yếu tính, ba tác nhân (hơn một) có liên quan. Tất nhiên, người đầu tiên là Chúa Giêsu, nhân vật chủ đạo tuyệt đối, Đấng đưa ra sáng kiến, gieo rắc lời nói và dấu hiệu về việc xuất hiện của Nước Trời mà không “cho thấy sự thiên vị” (xem Cv 10:34). Bằng nhiều cách khác nhau, Chúa Giêsu đặc biệt chú ý đến những người bị “tách biệt” khỏi Thiên Chúa và những người bị cộng đồng “bỏ rơi” (người tội lỗi và người nghèo, theo ngôn ngữ Tin Mừng). Qua lời nói và hành động của mình, Người đem đến sự giải thoát khỏi sự dữ và hoán cải thành hy vọng, nhân danh Thiên Chúa Cha và trong quyền năng của Chúa Thánh Thần. Ngay trong tính đa dạng của các lời kêu gọi của Chúa, những lời đáp trả dễ lĩnh hội của họ, đặc điểm chung là đức tin luôn xuất hiện như một việc trân quý con người: lời cầu xin của họ được lắng nghe, sự khó khăn của họ được giúp đỡ, sự sẵn sàng của họ được đánh giá cao, phẩm giá của họ được xác nhận bởi cái nhìn của Thiên Chúa và được phục hồi để được cộng đồng công nhận.

18. Thực vậy, công việc truyền bá Tin Mừng và sứ điệp cứu rỗi sẽ không thể hiểu được nếu không có sự cởi mở liên tục của Chúa Giêsu đối với lượng thánh giả rộng lớn nhất, mà các sách Tin Mừng gọi là *đám đông*, tức là, tất cả những người theo Người dọc đường, và thậm chí đôi khi theo Người với hy vọng được một dấu lạ và một lời cứu rỗi: đây là tác nhân thứ hai trong khung cảnh Mạc Khải. Việc loan báo Tin Mừng không chỉ dành cho một số ít người được soi sáng hoặc được chọn lựa. Người đối thoại của Chúa Giêsu là “những người” có cuộc sống bình thường, là “mọi người” có thân phận con người, những con người mà Người đặt tiếp xúc trực tiếp với ơn phúc Thiên Chúa và ơn gọi cứu rỗi. Bằng cách gây ngạc nhiên và đôi khi gây bối rối cho các nhân chứng này, Chúa Giêsu chấp nhận như người đối thoại tất cả những ai xuất hiện từ đám đông: Người lắng nghe những lời phản bác đầy xúc động của người phụ nữ Canaan (x. Mt 15: 21–28), người không chấp nhận bị loại khỏi phước lành mà Người mang lại; Người cho phép mình đối thoại với người phụ nữ Samaria (x. Ga 4: 1–42), bất chấp tình huống của nàng như một phụ nữ bị coi là xấu xa về mặt xã hội và tôn giáo; Người kích thích hành vi đức tin tự do và biết ơn của người mù bẩm sinh (x. Ga 9), người mà tôn giáo chính thức đã bác bỏ như nằm ngoài phạm vi ân sủng.

19. Một số đi theo Chúa Giêsu một cách minh nhiên hơn, cảm nghiệm được lòng trung thành của tư cách môn đệ, trong khi những người khác được mời gọi trở về cuộc sống bình thường của họ: nhưng tất cả đều làm chứng cho sức mạnh của đức tin đã cứu vớt họ (x. Mt 15:28). Trong số những người đi theo Chúa Giêsu, hình ảnh *các tông đồ*, những người được chính Người kêu gọi ngay từ đầu, sau khi giao cho họ nhiệm vụ làm trung gian có thẩm quyền cho mỗi liên hệ của đám đông với Mạc Khải và với việc xuất hiện của Nước Thiên Chúa, rõ ràng

trở nên nổi bật. Việc nhập cuộc của tác nhân thứ ba xảy ra không phải nhờ vào một cuộc chữa trị hay hoán cải, mà vì nó trùng hợp với lời kêu gọi của Chúa Giêsu. Việc chọn lựa các tông đồ không phải là đặc ân của một chức vụ quyền lực và tách biệt độc quyền, nhưng là ân sủng của một thừa tác vụ phước lành và hiệp thông có tính bao gồm. Nhờ hồng phúc Chúa Thánh Thần của Chúa Phục Sinh, họ có nhiệm vụ canh giữ nơi ở của Chúa Giêsu, mà không thay thế Người: không đặt các gạn lọc trước nhan Người, nhưng để ai cũng dễ dàng gặp được Người.

20. Chúa Giêsu, đám đông trong tính đa dạng của nó, các tông đồ: đây là hình ảnh và là mẫu nhiệm phải thường xuyên được chiêm niệm và khám phá sâu xa để Giáo hội ngày càng trở nên như chính mình. Không ai trong ba tác nhân có thể rời khỏi hiện trường. Nếu Chúa Giêsu vắng mặt và người khác thế chỗ, thì Giáo hội sẽ trở thành một khế ước giữa các tông đồ và đám đông và cuộc đối thoại của họ sẽ kết thúc theo cốt truyện của trò chơi chính trị. Nếu không có các tông đồ, được Chúa Giêsu ban quyền và được Chúa Thánh Thần hướng dẫn, mối liên hệ với sự thật Tin Mừng sẽ bị cắt đứt, và đám đông, bất chấp tiếp nhận hay bác bỏ Chúa Giêsu, vẫn bị đối diện với một huyền thoại hoặc một ý thức hệ về Người. Nếu không có đám đông, mối liên hệ của các tông đồ với Chúa Giêsu sẽ trở nên biến chất thành một hình thức tôn giáo bề phái và tự quy chiếu vào chính mình, và việc truyền bá Tin Mừng, vốn phát xuất từ sự tự tỏ mình ra cách trực tiếp mà Thiên Chúa đích thân ngỏ với tất cả mọi người, trong khi đề nghị ơn cứu rỗi của Người, sẽ mất hết ánh sáng của nó.

21. Rồi, còn có một tác nhân “phụ”, kẻ đối lập, kẻ mang vào khung cảnh việc tách biệt đầy tính ma quái ba tác nhân kia. Đối đầu với viễn ảnh đầy biến động của thập giá, có những môn đệ bỏ đi và những đám đông thay đổi tâm trạng. Sự xảo quyệt gây chia rẽ — và do đó, phá vỡ con đường chung — tự biểu lộ một cách hờ hững dưới các hình thức của một tôn giáo nghiêm khắc, của mệnh lệnh luân lý tự trình bày như nhiều đòi hỏi hơn mệnh lệnh của Chúa Giêsu, và của sự quyến rũ của khôn ngoan chính trị thế gian tự cho là hữu hiệu hơn sự biện phân các tinh thần. Để thoát khỏi sự lừa dối của “tác nhân thứ tư”, việc hoán cải liên tục là điều cần thiết. Về mặt này, vấn nạn là tình tiết về viên bách quản Cornêliô (xem Cv 10), tiền thân của “Công đồng” Giêrusalem kia (xem Cv 15), vốn tạo thành điểm tham chiếu chủ yếu cho một Giáo hội đồng nghị.

Năng động tính kép của việc hoán cải: Phêrô và Cornêliô (Công vụ 10)

22. Tình tiết này kể lại, trước hết, việc hoán cải của Cornêliô, người thậm chí còn nhận được một loại truyền tin. Cornêliô là một người ngoại giáo, có lẽ là người Rôma, một viên bách quản (một sĩ quan cấp thấp) trong quân đội chiếm đóng, người hành một nghề dựa trên bạo lực và lạm dụng. Tuy nhiên, ông chuyên tâm cầu nguyện và bố thí, nghĩa là, ông vun trồng mối liên hệ với Thiên Chúa và quan tâm đến người lân cận. Chính trong nhà của ông, thiên thần đã đột nhập một cách bất ngờ, gọi tên ông, và khuyến khích ông sai — động từ của sứ mệnh! — các gia nhân của ông đi Jaffa để kêu gọi — động từ của ơn gọi! — Phêrô. Câu chuyện sau đó trở thành câu chuyện hoán cải của Thánh Phêrô, người, vào cùng ngày hôm đó, nhận được một thị kiến, trong đó một tiếng nói ra lệnh cho ngài giết và ăn thịt các động vật, trong số đó một số là ô ւế. Câu trả lời của ngài rất nhất quyết: “Không đâu, lạy Chúa” (Công vụ 10:14). Ngài nhận ra rằng chính Chúa đang nói chuyện với ngài, nhưng ngài dứt khoát từ khước, vì mệnh lệnh đó phá hủy các giới luật của Kinh Torah, vốn bất khả nhượng đối với bản sắc tôn giáo của ngài, và nói lên một cách hiểu việc tuyển chọn như một khác biệt hàm nghĩa phải tách biệt và loại trừ đối với các dân tộc khác.

23. Vị tông đồ vẫn vô cùng bối rối và, trong khi ngài còn đang băn khoăn về ý nghĩa của những gì đã xảy ra, thì những người được Cornêliô sai đi đã đến và Chúa Thánh Thần chỉ cho ngài thấy họ là sứ giả của ông ta. Thánh Phêrô trả lời họ bằng những lời gọi nhớ đến những lời của Chúa Giêsu trong Vườn Diếtsimani: “Tôi là người mà các ông đang tìm kiếm” (Công vụ 10:21). Đây là một cuộc hoán cải đích thực và thích đáng, một chuyển dịch đau đớn và sinh hoa trái mênh mông biết từ bỏ các phạm trù văn hóa và tôn giáo của mình: Thánh Phêrô chấp nhận ăn chung với người ngoại giáo thức ăn mà ngài luôn coi là bị cấm, coi nó như

phương thế sống và hiệp thông với Thiên Chúa và với người khác. Chính trong cuộc gặp gỡ với người ta, chào đón họ, hành trình với họ và bước vào nhà họ, ngài nhận ra ý nghĩa của thị kiến của mình: không có con người nào là không xứng đáng trong con mắt Thiên Chúa, và sự khác biệt do việc được chọn thiết lập không hề bao hàm ý thích loại trừ mà là việc phục vụ và làm chứng trên phạm vi phổ quát.

24. Cả Cornêliô lẫn Thánh Phêrô đều lôi kéo những người khác tham gia vào hành trình hoán cải của mình, khiến họ trở thành những người bạn đồng hành trong cuộc hành trình của mình. Hoạt động tông đồ hoàn thành ý muốn của Thiên Chúa bằng cách tạo ra cộng đồng, phá vỡ các rào cản và cổ vũ các cuộc gặp gỡ. Lời nói đóng vai trò trung tâm trong cuộc gặp gỡ giữa hai nhân vật chủ đạo. Cornêliô bắt đầu bằng cách chia sẻ kinh nghiệm của mình. Thánh Phêrô lắng nghe ông và sau đó nói chuyện, đến lượt thuật lại những gì đã xảy ra với ngài và làm chứng cho sự gần gũi của Chúa, Đấng ra đi gặp riêng mỗi người cá thể để giải thoát họ khỏi những gì khiến họ trở thành tù nhân của sự dữ và hạ nhục nhân tính (x. Cv 10 : 38). Hình thức thông đạt này tương tự như hình thức mà Thánh Phêrô sẽ áp dụng tại Giêrusalem khi các tín đồ đã cắt bì chỉ trích ngài, buộc tội ngài đã phá vỡ các quy tắc truyền thống, được họ hết sức lưu ý, trong khi coi thường sự tuôn đổ Chúa Thánh Thần: “Ông vào nhà của những người đàn ông không cắt bì và dùng bữa với họ!” (Cv 11: 3). Tại thời điểm xung đột đó, Thánh Phêrô báo cáo những gì đã xảy ra với ngài và phản ứng hoang mang, không hiểu và phản kháng của ngài. Chính điều này sẽ giúp những người đối thoại của ngài, khởi đầu hung hăng và khó tính, chịu lắng nghe và chấp nhận những gì đã xảy ra. Kinh thánh sẽ giúp giải thích ý nghĩa, giống như nó đã làm tại “Cộng đồng” Giêrusalem, trong một diễn trình biện phân hệ ở việc cùng nhau lắng nghe Chúa Thánh Thần.

IV. Tính đồng nghị trong hành động: Các nẻo đường để tham khảo dân Chúa

25. Được Lời Chúa soi sáng và đặt cơ sở nơi Truyền thống, con đường đồng nghị bắt nguồn từ đời sống cụ thể của dân Chúa. Thực thể, nó cho thấy một tính đặc thù tạo ra một tài nguyên phi thường: đối tượng của nó - tính đồng nghị - cũng là phương pháp của nó. Nói cách khác, nó tạo thành một loại địa điểm xây dựng hoặc trải nghiệm thí điểm giúp chúng ta có thể ngay lập tức bắt đầu gặt hái được các thành quả của động lực mà sự hoán cải đồng nghị tiệm tiến sẽ đưa vào cộng đồng Kitô hữu. Mặt khác, nó có thể chỉ đề cập đến những kinh nghiệm đồng nghị đã sống, ở những bình diện khác nhau và với những mức độ thâm hậu khác nhau: các điểm mạnh và các thành công của họ, cũng như các giới hạn và khó khăn của họ cung cấp nhiều yếu tố quý giá để biện phân hướng đi hầu tiếp tục tiến tới. Chắc chắn, ở đây, chúng ta có ý nói đến các kinh nghiệm do con đường đồng nghị hiện nay gợi lên, nhưng cũng có ý nói tới tất cả các kinh nghiệm qua đó, người ta thử nghiệm các hình thức của việc “cùng nhau hành trình” này trong sinh hoạt bình thường của Giáo Hội, ngay cả khi người ta không biết hay chưa dùng hạn từ “tính đồng nghị”.

Câu hỏi căn bản

26. Câu hỏi căn bản hướng dẫn cuộc tham khảo dân Chúa này, như đã đề cập ở phần đầu, là:

Một Giáo Hội đồng nghị, khi loan báo Tin Mừng, “cùng nhau hành trình”: Ngày nay việc “cùng nhau hành trình” này diễn ra như thế nào trong Giáo Hội đặc thù của bạn? Chúa

Thánh Thần mời gọi chúng ta thực hiện những bước nào để trưởng thành trong việc chúng ta “cùng nhau hành trình”?

Để trả lời, bạn được mời:

a) hãy tự hỏi những kinh nghiệm nào trong Giáo hội đặc thù của bạn được câu hỏi căn bản gợi lên trong tâm trí;

b) đọc lại những kinh nghiệm này một cách sâu sắc hơn: Chúng đã gợi lên niềm vui nào? Chúng đã gặp những khó khăn và trở ngại nào? Chúng đã đưa ra ánh sáng những vết thương nào? Chúng đã gợi ra những hiểu biết sâu sắc nào?

c) thu thập các hoa trái để chia sẻ: trong những kinh nghiệm này, tiếng nói của Chúa Thánh Thần vang lên ở đâu? Người đang yêu cầu chúng ta điều gì? Đây là những điểm cần xác nhận, triển vọng cần thay đổi, các bước cần thực hiện? Chúng ta ghi nhận được một sự đồng thuận ở đâu? Đây là những con đường đang mở ra cho Giáo hội đặc thù của chúng ta?

Các khía cạnh khác nhau của tính đồng nghị

27. Trong cầu nguyện, suy tư và chia sẻ được câu hỏi căn bản gợi ý, nên ghi nhớ ba bình diện trên đó tính đồng nghị được phát biểu như một “chiều kích cấu thành Giáo hội” [20].

* Bình diện phong cách bình thường mà với nó, Giáo hội sống và làm việc hàng ngày, nói lên bản chất của Giáo Hội như là Dân Thiên Chúa cùng nhau hành trình và quy tụ trong các cộng đoàn được Chúa Giêsu triệu tập trong quyền năng của Chúa Thánh Thần để loan báo Tin Mừng. Phong cách này được thể hiện qua việc “cộng đồng lắng nghe Lời Chúa và cử hành Thánh Thể, tình hiệp thông huynh đệ, đồng trách nhiệm và sự tham gia của toàn thể dân Chúa vào đời sống và sứ mệnh của Giáo Hội, trên mọi bình diện và phân biệt giữa các thừa tác vụ và vai trò khác nhau” [21];

* Bình diện cấu trúc và diễn trình của Giáo hội, cũng được xác định theo quan điểm thần học và giáo luật, trong đó bản chất đồng nghị của Giáo hội được phát biểu theo hướng định chế ở các bình diện địa phương, khu vực và hoàn vũ;

* Bình diện diễn trình và biến cố đồng nghị trong đó Giáo hội được triệu tập bởi thẩm quyền có năng quyền, theo những thủ tục chuyên biệt được xác định bởi kỷ luật của Giáo hội.

Mặc dù khác nhau theo quan điểm luận lý, ba bình diện này tham chiếu lẫn nhau và phải được liên kết với nhau một cách chặt chẽ, nếu không một chứng từ ngược hẳn lại sẽ được truyền đi và uy tín của Giáo hội sẽ bị suy giảm. Thực thể, nếu nó không được hiện thân trong các cấu trúc và diễn trình, thì phong cách đồng nghị dễ dàng biến chất từ bình diện ý hướng và ý muốn thành bình diện văn chương hoa mỹ, trong khi các diễn trình và biến cố, nếu chúng không được một phong cách thích hợp sinh động hóa, sẽ trở thành thủ tục trống rỗng.

28. Hơn nữa, khi đọc lại kinh nghiệm, cần ghi nhớ rằng “cùng nhau hành trình” có thể được hiểu từ hai viễn ảnh khác nhau, tuy có mối liên hệ qua lại chặt chẽ. Viễn ảnh thứ nhất xem xét

đời sống nội bộ của các Giáo hội đặc thù, các mối liên hệ giữa các bộ phận cấu thành các Giáo Hội này (trước hết và quan trọng nhất giữa các Tín hữu và các Mục tử của họ, cũng qua các cơ quan tham gia được quy định bởi kỷ luật giáo luật, bao gồm cả thượng hội đồng giáo phận) và các cộng đồng mà chúng được phân chia (đặc biệt là các giáo xứ). Sau đó, nó xem xét các mối liên hệ giữa các Giám mục và Giám mục Rôma, cũng qua các cơ quan trung gian của tính đồng nghị (Hội đồng Giám mục của các Giáo hội Thượng phụ và Tổng giáo phận chính, Hội đồng Giáo phẩm Đông phương và Hội đồng Giáo phẩm của các Giáo hội tự trị [sui iuris], và các Hội đồng Giám mục, với các biểu thức quốc gia, quốc tế và lục địa của họ). Sau đó, nó mở rộng các cách thức trong đó mỗi Giáo hội đặc thù tích hợp trong mình sự đóng góp của các hình thức khác nhau của đời sống đơn tu, tu trì và thánh hiến, của các hiệp hội và phong trào giáo dân, của các định chế giáo hội và giáo hội học thuộc nhiều loại khác nhau (trường học, bệnh viện, đại học, các quỹ, các tổ chức bác ái và trợ giúp, v.v.). Cuối cùng, viễn ảnh này cũng bao hàm các mối liên hệ và các sáng kiến chung với các anh chị em thuộc các giáo phái Kitô giáo khác, những người mà chúng ta chia sẻ ơn phúc cùng một Phép Rửa.

29. Viễn ảnh thứ hai xem xét dân Chúa hành trình ra sao cùng với toàn thể gia đình nhân loại. Do đó, cái nhìn của chúng ta sẽ tập chú vào tình trạng các mối liên hệ, đối thoại và các sáng kiến chung có thể có với các tín hữu của các tôn giáo khác, với những người xa rời đức tin, cũng như với các môi trường và nhóm xã hội chuyên biệt, với các định chế của họ (thế giới chính trị, văn hóa, kinh tế, tài chính, lao động, công đoàn và hiệp hội doanh nhân, các tổ chức phi chính phủ và xã hội dân sự, các phong trào quần chúng, các nhóm thiểu số, người nghèo và người bị hắt hủi, v.v.).

Mười chuyên đề cốt lõi cần được thăm dò

30. Để giúp làm nổi bật những kinh nghiệm và đóng góp một cách phong phú hơn vào cuộc tham khảo, chúng tôi trình bày dưới đây mười chủ đề chính nêu rõ các khía cạnh khác nhau của “tính đồng nghị đã mang ra sống”. Chúng phải được thích nghi cho phù hợp với các bối cảnh địa phương khác nhau và, thỉnh thoảng, được tích hợp, giải thích, đơn giản hóa và đào sâu, đặc biệt chú ý đến những người gặp khó khăn hơn trong việc tham gia và đáp ứng:

Cẩm nang đi kèm với *Tài liệu Chuẩn bị* này cung cấp các công cụ, lộ trình và gợi ý để các nhóm câu hỏi khác nhau có thể gây cảm hứng cụ thể cho những khoảnh khắc cầu nguyện, đào tạo, suy tư và trao đổi.

I. CÁC BẠN ĐỒNG HÀNH

Trong Giáo hội và ngoài xã hội, chúng ta cùng sát vai trên cùng một con đường. Trong Giáo hội địa phương của các bạn, ai là những người “cùng nhau hành trình”? Khi chúng ta nói: “Giáo hội của chúng ta”, ai là một phần của nó? Ai đang yêu cầu chúng ta cùng nhau hành trình? Ai là những người đồng hành trên đường, kể cả những người bên ngoài chu vi giáo hội? Những người hoặc nhóm nào bị bỏ lại bên lề, một cách minh nhiên hay trên thực tế?

II. LẮNG NGHE

Lắng nghe là bước đầu tiên, nhưng nó đòi hỏi bạn phải có một tâm hồn và trái tim rộng mở,

không định kiến. Giáo hội đặc thù của chúng ta có “cần lắng nghe” không? Làm thế nào để hàng ngũ Giáo dân, nhất là giới trẻ và phụ nữ, được lắng nghe? Làm thế nào chúng ta tích hợp được sự đóng góp của những người nam và nữ thánh hiến? Đây là chỗ dành cho tiếng nói của các nhóm thiểu số, người bị vớt vớt và người bị loại trừ? Chúng ta có nhận diện được các định kiến và khuôn mẫu cản trở việc lắng nghe của chúng ta không? Chúng ta lắng nghe ra sao bối cảnh xã hội và văn hóa trong đó chúng ta đang sống?

III. LÊN TIẾNG

Mọi người đều được mời lên tiếng một cách can đảm và mạnh dạn [parrhesia], nghĩa là, tích hợp tự do, chân lý và bác ái. Làm thế nào để chúng ta cổ vũ một phong cách truyền đạt tự do và chân chính trong cộng đồng và các tổ chức của nó, không trùng lặp và cơ hội chủ nghĩa? Và trong tương quan với xã hội mà chúng ta là thành phần? Khi nào và làm thế nào để chúng ta nói được điều vốn quan trọng đối với chúng ta? Mối liên hệ với hệ thống truyền thông (không chỉ là truyền thông Công Giáo) hoạt động ra sao? Ai nói thay cho cộng đồng Kitô hữu, và họ được chọn như thế nào?

IV. CỬ HÀNH

“Cùng nhau hành trình” chỉ khả hữu nếu nó dựa trên việc cộng đồng lắng nghe Lời Chúa và cử hành Thánh Thể. Làm thế nào để việc cầu nguyện và cử hành phụng vụ gây hứng và điều hướng việc chúng ta "cùng nhau hành trình"? Làm thế nào để chúng gây hứng cho những quyết định quan trọng nhất? Làm thế nào để chúng ta cổ vũ sự tham gia tích cực của mọi Tín hữu vào phụng vụ và thi hành chức năng thánh hóa? Đây là chỗ dành cho việc thi hành các thừa tác vụ đọc sách và giúp lễ?

V. ĐỒNG TRÁCH NHIỆM TRONG SỨ MỆNH

Tính đồng nghị nhằm phục vụ sứ mệnh của Giáo hội, trong đó tất cả các thành viên của Giáo hội được kêu gọi tham gia. Vì tất cả chúng ta đều là môn đệ truyền giáo, làm thế nào mỗi người đã lãnh phép Rửa đều được mời gọi trở thành nhân vật chủ động trong sứ mệnh sai đi? Làm thế nào để cộng đồng hỗ trợ các thành viên của mình dẫn thân phục vụ trong xã hội (dẫn thân xã hội và chính trị, nghiên cứu khoa học và giảng dạy, cổ vũ công bằng xã hội, bảo vệ nhân quyền và chăm lo cho Ngôi nhà chung, v.v.)? Làm thế nào để bạn giúp họ sống thực các dẫn thân này theo luận lý sứ mệnh? Sự biện phân về các lựa chọn liên quan đến sứ mệnh được thực hiện như thế nào và ai tham gia vào đó? Làm thế nào các truyền thống khác nhau vốn tạo nên gia tài của nhiều Giáo hội, nhất là các Giáo hội Đông Phương, được hội nhập và thích nghi, đối với phong cách đồng nghị, theo quan điểm chúng ta Kitô hữu hiệu? Sự cộng tác hoạt động ra sao trong các lãnh thổ có các Giáo hội tự trị [sui iuris] khác nhau?

VI. ĐỐI THOẠI TRONG GIÁO HỘI VÀ XÃ HỘI

Đối thoại là nẻo đường kiên trì bao gồm cả những im lặng và đau khổ, nhưng có khả năng thu thập kinh nghiệm của những con người và các dân tộc. Đây là các địa điểm và phương thức đối thoại bên trong Giáo hội đặc thù của chúng ta? Sự dị biệt về viễn kiến, các xung đột, các khó khăn được giải quyết ra sao? Làm thế nào để chúng ta cổ vũ sự hợp tác với các Giáo

phận lân cận, với và giữa các cộng đồng tôn giáo trong khu vực, với và giữa các hiệp hội và phong trào giáo dân, v.v.? Chúng ta có những kinh nghiệm nào về đối thoại và dần thân chung với các tín đồ của các tôn giáo khác và với những người không có tín ngưỡng? Giáo hội đối thoại và học hỏi ra sao từ các thành phần khác của xã hội: thế giới chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội dân sự, người nghèo...?

VII. VỚI CÁC HỆ PHÁI KITÔ GIÁO KHÁC

Cuộc đối thoại giữa các Kitô hữu thuộc các tuyên tín khác nhau, được kết hợp bởi một Phép Rửa, có một vị trí đặc biệt trong hành trình đồng nghị. Chúng ta có những mối liên hệ nào với anh chị em của các hệ phái Kitô giáo khác? Họ quan tâm đến những lĩnh vực nào? Chúng ta đã rút ra được những thành quả nào từ việc “cùng nhau hành trình” này? Đây là các khó khăn?

VIII. THẨM QUYỀN VÀ THAM GIA

Một Giáo hội đồng nghị là một Giáo hội tham gia và đồng trách nhiệm. Làm thế nào để chúng ta nhận diện được các mục tiêu cần theo đuổi, cách thức đạt được chúng và các bước cần thực hiện? Thẩm quyền được thực thi như thế nào trong Giáo hội đặc thù của chúng ta? Đây là các thực hành làm việc theo nhóm và đồng trách nhiệm? Các thừa tác vụ giáo dân và việc đảm nhận trách nhiệm của các Tín hữu được cổ vũ như thế nào? Các cơ quan đồng nghị hoạt động như thế nào ở bình diện một Giáo hội đặc thù? Chúng có phải là một kinh nghiệm hữu hiệu không?

IX. BIỆN PHÂN VÀ QUYẾT ĐỊNH

Theo phong cách đồng nghị, các quyết định được đưa ra qua việc biện phân, dựa trên sự đồng thuận phát xuất từ việc vâng phục chung đối với Chúa Thánh Thần. Chúng ta cùng nhau biện phân và đưa ra quyết định bằng những thủ tục và phương pháp nào? Làm thế nào để chúng có thể được cải thiện? Làm thế nào để chúng ta cổ vũ việc tham gia vào diễn trình ra quyết định trong các cộng đồng có cấu trúc phẩm trật? Làm thế nào để chúng ta nối kết giai đoạn tham khảo với giai đoạn thảo luận, diễn trình ra quyết định với thời điểm lấy quyết định? Chúng ta cổ vũ ra sao và bằng các phương tiện nào tính minh bạch và trách nhiệm giải trình?

X. TỰ ĐÀO TẠO TÍNH ĐỒNG NGHỊ

Linh đạo cùng nhau hành trình được mời gọi trở thành nguyên tắc giáo dục để đào tạo con người nhân bản và con người Kitô hữu, các gia đình, và các cộng đồng. Làm thế nào để chúng ta đào tạo người ta, nhất là những người giữ vai trò trách nhiệm trong cộng đồng Kitô hữu, để họ có khả năng “cùng nhau hành trình”, lắng nghe nhau và tham gia đối thoại nhiều hơn? Chúng ta cung ứng việc đào tạo nào trong việc biện phân và thực thi thẩm quyền? Đây là các công cụ giúp chúng ta đọc được các năng động tính của nền văn hóa trong đó chúng ta đang đắm mình sống và tác động của chúng đối với phong cách Giáo hội của chúng ta?

Đóng góp vào cuộc tham khảo

31. Mục đích của giai đoạn đầu tiên của cuộc hành trình đồng nghị là phát huy một diễn trình tham khảo rộng rãi để thu thập sự phong phú của những kinh nghiệm về tính đồng nghị đã mang ra sống, theo những cách trình bày và khía cạnh khác nhau của nó, liên quan đến các Mục tử và Tín hữu của các Giáo hội đặc thù ở mọi bình diện khác nhau, qua các phương tiện thích hợp nhất tùy theo các thực tại địa phương chuyên biệt: sự tham khảo, do Giám mục điều hợp, được ngõ cùng “các Linh mục, Phó tế và tín hữu giáo dân của Giáo hội họ, cả các cá nhân lẫn trong các hiệp hội, mà không bỏ qua việc đóng góp có giá trị mà những người nam và nữ thánh hiến có thể cống hiến” (EC, số 7). Việc đóng góp của các bộ phận tham gia trong các Giáo hội đặc thù, nhất là của Hội đồng Linh mục và Hội đồng Mục vụ, từ đó “một Giáo hội đồng nghị [có thể thực sự] bắt đầu thành hình” [22]. Cũng có giá trị ngang hàng là việc đóng góp của các thực thể giáo hội khác mà Tài liệu Chuẩn bị sẽ được gửi đến, cũng như của những người muốn trực tiếp gửi đóng góp của chính họ. Cuối cùng, điều có tính quan trọng nền tảng là tiếng nói của người nghèo và người bị hắt hủi cũng tìm được chỗ đứng của nó, chứ không phải chỉ là tiếng nói của những người có vai trò hoặc trách nhiệm nào đó trong các Giáo hội đặc thù.

32. Sự tổng hợp mà mỗi Giáo hội đặc thù sẽ khai triển ở cuối công việc lắng nghe và biện phân này sẽ tạo nên sự đóng góp của nó vào hành trình của Giáo hội hoàn vũ. Muốn làm cho các giai đoạn tiếp theo của cuộc hành trình trở nên dễ dàng và bền vững hơn, điều quan trọng là phải cô đọng thành quả của việc cầu nguyện và suy tư vào tối đa mười trang. Nếu cần phải trình bày ngữ cảnh và giải thích chúng tốt hơn, các bản văn bản có thể được đính kèm để hỗ trợ hoặc hòa nhập chúng. Chúng ta nên nhớ rằng mục đích của Thượng Hội đồng, và do đó của cuộc tham khảo này, không phải là để tạo ra các tài liệu, mà là “để gieo trồng các giấc mơ, rút ra các lời tiên tri và viễn kiến, cho phép hy vọng nảy nở, khơi dậy niềm tin, băng bó các vết thương, cùng nhau dệt nên các mối liên hệ với nhau, đánh thức một bình minh hy vọng, học hỏi lẫn nhau và tạo nên một sự tháo vát tươi sáng sẽ khai sáng trí óc, sưởi ấm trái tim, tiếp thêm sức mạnh cho đôi tay của chúng ta” [23].

Các chữ viết tắt

- ITC* Ủy ban Thần học Quốc tế
- DV* Công đồng Vatican II, Hiến chế Tín lý *Dei Verbum* (18 tháng 11 năm 1965)
- EC* Đức Phanxicô, Tông hiến *Episcopalis Communio* (ngày 15 tháng 9 năm 2018)
- EG* Đức Phanxicô, Tông huấn *Evangelii gaudium* (ngày 24 tháng 11 năm 2013)
- FT* Đức Phanxicô, Thông điệp *Fratelli tutti* (ngày 3 tháng 10 năm 2020)
- GS* Công đồng Vatican II, Hiến chế Mục vụ *Gaudium et spes* (ngày 7 tháng 12 năm 1965)
- LG* Công đồng Vatican II, Hiến chế Tín lý *Lumen gentium* (ngày 21 tháng 11 năm 1964)
- LS* Đức Phanxicô, Thông điệp *Laudato si'* (ngày 24 tháng 5 năm 2015)

GHI CHÚ

- [1] Các giai đoạn của hành trình đồng nghị được báo cáo dưới đây
- [2] Đức Phanxicô, *Diễn văn cho buổi lễ kỷ niệm 50 năm thiết lập Thượng Hội đồng Giám mục* (17 tháng 10 năm 2015).
- [3] Xem www.synod.va
- [4] Đức Phanxicô, *Thư gửi dân Chúa* (20 tháng 8 năm 2018), phần nhập đề.
- [5] *Đã dẫn*, số 2.
- [6] *Đã dẫn*.
- [7] *Đã dẫn*.
- [8] Đức Phanxicô, *Diễn văn tại Lễ Kỷ niệm 50 năm thiết lập Thượng Hội đồng Giám mục*.
- [9] ITC, *Tình Đồng nghị trong Đời sống và Sứ mệnh của Giáo hội* (ngày 2 tháng 3 năm 2018), số 3.
- [10] *Đã dẫn*.
- [11] *Đã dẫn*, số 6.
- [12] Thánh Cyprianô, *Kinh Lạy Cha*, 23
- [13] Thánh Augustinô, *Thư* 194, 31.
- [14] Thánh Gioan Chrysostom, *Chú giải về Thánh vịnh 149*.
- [15] ITC, *Tình Đồng nghị trong Đời sống và Sứ mệnh của Giáo hội*, số 6.
- [16] Đức Phanxicô, *Diễn văn tại Lễ Kỷ niệm 50 năm thiết lập Thượng Hội đồng Giám mục*.
- [17] ITC, *Tình Đồng nghị trong Đời sống và Sứ mệnh của Giáo hội*, số 69.
- [18] Thánh Bênêđictô, *Luật*, 3.3.
- [19] Đức Phanxicô, *Diễn văn tại Lễ Kỷ niệm 50 năm thiết lập Thượng Hội đồng Giám mục*.

[20] ITC, *Tính Đồng nghị trong Đời sống và Sứ mệnh của Giáo hội*, số 70.

[21] *Đã dẫn*.

[22] Đức Phanxicô, *Diễn văn tại Lễ Kỷ niệm 50 năm thiết lập Thượng Hội đồng Giám mục*.

[23] Đức Phanxicô, *Diễn văn Khai mạc Thượng Hội đồng Giám mục về Giới trẻ* (ngày 3 tháng 10 năm 2018).